

zaaknummer 2013W1023

Datum beslissing: 29 oktober 2014

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.Y.M. Renken, advocaat te Leiden,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
tijdens zijn leven van [datum] tot [datum] lid van de Congregatie der
Broeders van Liefde,
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 5 februari 2014.

Op 14 mei 2014 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Provinciaal Overste van de Congregatie der Broeders van Liefde.

Op 25 september 2014 heeft de griffie nog een brief ontvangen van mr. Renken, met 5 bijlagen.

Op 9 oktober 2014 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en heeft zijn standpunt mondeling toegelicht. Hij werd vergezeld door zijn echtgenote mevrouw [naam] en de heer [naam] en werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Renken.

Namens de Congregatie is verschenen [Provinciaal Overste] en [naam], lid van het bestuur van de Congregatie.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1 Klager heeft geen gezinsleven gekend. Ongeveer 10 jaar geleden heeft klager gehoord dat hij is verwekt door de vader van zijn moeder. Het verklaart waarom hij als jong kind ongeliefd was en uit huis is geplaatst. Nadat klager geboren was, is zijn moeder min of meer gedwongen om te trouwen met een zeeman, die de naam '[achternaam]' droeg. Klager is erkend door deze man. Uit dit huwelijk zijn meerdere kinderen geboren. Moeder kon de zorg voor de kinderen niet aan en aangezien vader op zee was, werd klager onder toezicht

geplaatst. Toen klager ongeveer 6 jaar oud was is hij door zijn pleegouders in [instelling] in [plaats] geplaatst dat onder leiding stond van de Zusters Ursulinen. Klager heeft een onbeschrijflijke slechte tijd gehad bij deze nonnen. Hij werd iedere dag door hen zwaar mishandeld. Tegen de tijd dat klager ongeveer 16 jaar was en vanwege zijn leeftijd dit tehuis moest verlaten, was hij totaal 'gebroken'.

Klager werd vervolgens overgeplaatst naar [instelling] in [plaats] ([plaats]).

Door de mensonterende tijd die klager bij de Zusters in [instelling] had gehad, was klager enorm gespannen en gestrest, met als gevolg dat hij nog steeds met enige regelmaat 's nachts in zijn bed plaste. Klager werd in de nacht door aangeklaagde uit zijn bed gehaald. Omdat zijn pyjama nat was, moest klager deze uittrekken. Aangeklaagde nam klager dan mee naar zijn kamer en legde klager, die dus half naakt was, in zijn bed. Aangeklaagde betastte het geslachtsdeel van klager en omgekeerd moest klager ook aangeklaagde bevredigen met zijn handen. Dit seksueel misbruik door aangeklaagde vond gedurende twee jaar vrijwel dagelijks plaats.

Aangeklaagde was de baas van de weverij. De dagen dat klager daar werkte, kon aangeklaagde niet van klager afblijven. Hij was steeds handtastelijk.

Klager werd na [instelling] overgeplaatst naar [plaats], waar hij voor het eerst van zijn leven een goede tijd heeft gekend als leerling [vak].

2.2 Klager heeft in zijn jeugd geen vertrouwen kunnen opbouwen. Hij heeft ook geen gezonde seksuele relatie met zijn echtgenote kunnen opbouwen. De ernstige mishandelingen door de Zusters en het seksueel misbruik door aangeklaagde hebben diepe sporen nagelaten.

Toen de echtgenote van klager na vele teleurstellingen weer in verwachting was, moest zij negen maanden in bed blijven. Op dat moment kwam naar voren dat klager niet alleen kon zijn vanwege verlatingsangst. Toen de zoon van klager geboren werd, kwam het verleden van klager naar boven. In die periode, eind jaren '70, heeft klager zijn echtgenote beetje bij beetje verteld over zijn verleden.

Klager ondervond moeilijkheden bij de opvoeding van zijn zoon. Helaas is de zoon overleden, terwijl klager rondloopt met gevoelens van spijt en berouw over hoe hij met zijn zoon is omgegaan.

Sinds klager gepensioneerd is, komt het verleden steeds vaker en heftiger weer naar boven. Hij heeft in toenemende mate woede aanvallen.

Een aantal jaren geleden heeft klager hulp gezocht van een psycholoog die met behulp van EMDR geprobeerd heeft het leven van klager dragelijker te maken. Helaas heeft het maar weinig geholpen. Klager ondervindt veel stress en de verlatingsangst wordt steeds groter. Omstreeks zijn 49^e jaar is klager arbeidsongeschikt geraakt.

2.3 Klager hoopt dat hij door het doen van zijn verhaal een stukje rust zal vinden. Het valt hem evenwel zwaar om de klacht in te dienen.

Voorts wil klager bewerkstelligen dat door de klacht de waarheidsvinding omtrent het misbruik binnen de RKK bevorderd wordt.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. De Provinciaal Overste heeft in zijn reactie gesteld dat hij naar vermogen onderzoek heeft verricht in de archieven van de Nederlandse Provincie en dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagde.

[Instelling] is in 1948 gestart door de Broeders van Liefde. Er zijn geen gegevens van leerlingen meer voorhanden. Aangeklaagde verbleef van [dag] [maand] 1949 tot [dag] [maand] 1949 op [instelling]. Welke functie aangeklaagde toen had, heeft de Congregatie niet kunnen nagaan.

De klacht roept voor de waarheidsvinding een belangrijke vraag op. De periode waarin aangeklaagde werkzaam was in [instelling] komt namelijk niet overeen met de periode waarin klager aldaar is geplaatst. In het klaagschrift wordt aangegeven dat klager vanaf 16-jarige leeftijd gedurende twee jaar (1950-1951) door aangeklaagde is misbruikt. Aangeklaagde kan dan niet de pleger van het gestelde misbruik zijn geweest, daar aangeklaagde in genoemde periode niet meer in [instelling] werkzaam was. Het is derhalve belangrijk om uitsluitel te hebben over de exacte periode waarin klager in [instelling] heeft verbleven. Dit moet uit de basisadministratie van de gemeente blijken.

Uit de tijd dat aangeklaagde in [instelling] woonde zijn de Congregatie geen bijzonderheden bekend.

Wel is uit het archiefonderzoek gebleken dat er in een verslag van de vergadering van het Provinciaal Bestuur van [dag] [maand] 1953 wordt vermeld dat '[aangeklaagde] weg moet bij de jongens'. Het gaat hier over de tijd dat aangeklaagde op [internaat] woonde en werkte. In welke context deze opmerking geplaatst moet worden is onduidelijk, aangezien het verslag niets vermeldt over de aanleiding van deze opmerking.

Behalve de klacht van klager is bij de Congregatie bekend dat er nog een klacht werd ingediend tegen aangeklaagde. Die klacht ging over de tijd dat aangeklaagde op [internaat] werkte. Deze klacht werd ingetrokken vóór er door de Klachtencommissie een uitspraak is gedaan over de gegrondheid van de klacht omdat de betreffende klager een bemiddelingstraject volgde.

Het is de Congregatie bekend dat aangeklaagde gemeld is bij de Commissie Deetman. In het kader van privacybescherming is niet bekend van wie de melding afkomstig is.

De Congregatie kan de klacht van klager bevestigen noch ontkennen. Uit het archiefonderzoek blijven cruciale vragen ten behoeve van de aannemelijkheid van de klacht onbeantwoord. Dit betekent niet dat de Provinciaal Overste geen geloof hecht aan datgene klager heeft ervaren. Indien in alle redelijkheid aangenomen mag worden dat aangeklaagde klager seksueel heeft misbruikt, dan acht de Congregatie dit misbruik zeer verwerpelijk. De Provinciaal Overste wil daarom de pijn die klager heeft geleden vanwege hetgeen hem mogelijk door aangeklaagde is aangedaan erkennen. De Provinciaal Overste biedt zijn oprechte verontschuldigen aan.

4. De beoordeling

4.1 Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2 Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

4.3 Er zijn ruim zestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben voorgedaan. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Uit een brief van de gemeente [plaats] is gebleken dat klager van [dag] [maand] 1948 tot [dag] [maand] in de gemeente [plaats] ingeschreven heeft gestaan. Aangeklaagde verbleef officieel van [dag] [maand] 1949 tot [dag] [maand] 1949 op [instelling]. Hiermee staat vast dat de periode waarin aangeklaagde werkzaam was in [instelling] valt in de periode waarin klager in [instelling] was geplaatst. Nu aangeklaagde slechts gedurende een periode van tien maanden aldaar werkzaam was, gaat de Klachtencommissie ook van deze periode uit. Ter zitting is door klager duidelijk gemaakt dat voor zijn gevoel het misbruik door aangeklaagde in zijn jeugd gedurende jaren heeft plaatsgevonden, maar dat achteraf gezien de periode korter moet zijn geweest. Klager was in die periode 14/15 jaar oud.

Omtrent de frequentie van het seksueel misbruik is ter zitting naar voren gekomen dat dit niet dagelijks plaats heeft gevonden, maar wel ongeveer drie keer per week, en wel in de nachten dat aangeklaagde nachtdienst had en dan in het kamertje grenzend aan de slaapzaal sliep.

Gelet op het bovenstaande acht de Klachtencommissie aannemelijk dat klager, gedurende een periode van ongeveer tien maanden, tientallen keren in het bed van aangeklaagde werd betast aan zijn geslachtsdeel en dat hij zelf ook aangeklaagde met zijn handen moest bevredigen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft beschreven in het klaagschrift en ter zitting heeft toegelicht.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de overgelegde verklaring van zijn echtgenote, mevrouw [naam] d.d. 28 juli 2014, alsmede door haar indringende verhaal zoals door haar ter zitting is afgelegd. Uit haar verklaring blijkt dat klager eind jaren '70 voor het eerst over het seksueel misbruik door aangeklaagde heeft verteld. In de periode daarna heeft hij mondjesmaat en steeds met veel moeite over het seksueel misbruik, en de vele mishandelingen door de nonnen, gesproken. De echtgenote van klager had gevoeld dat achter de vrolijkheid van klager veel narigheid verborgen ging. Vanaf de tijd dat hij er over ging praten, kwamen angsten naar boven, driftbuien en was hij kapot van nervositeit. Toen hun enige zoon in 1988 was verongelukt, kwam voor het eerst de naam van aangeklaagde naar voren.

De Klachtencommissie acht bovendien de verklaring van de heer [naam] dienstig als steunbewijs. Ter zitting is duidelijk geworden dat klager rond 2010 voor het eerst met hem over het seksueel misbruik heeft gesproken. Het gedetailleerde verhaal van klager kwam in stukken en brokken in de loop van één jaar tijd volledig naar boven.

Tenslotte heeft de Provinciaal Overste ter zitting verklaard dat hij, gelet op de aanvullende gegevens die later naar voren zijn gekomen, thans niet meer twijfelt aan de aannemelijkheid van het verhaal van klager. Hij heeft ter zitting voorts zijn oprechte excuses aan klager aangeboden.

4.4 Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde en bovendien met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie waarin klager jegens aangeklaagde verkeerde hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de

aanvang van het misbruik pas 14/15 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

4.5 Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht, alsmede de erkenning van het leed dat klager is aangedaan en een oprechte spijtbetuiging kunnen wellicht bijdragen aan de vermindering van dat leed.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Provinciaal Overste van de Congregatie der Broeders van Liefde de klacht gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 29 oktober 2014 door:

mr. T.F.A.M. Hoogenboom, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. S.R.M.I. Roos-Bollen, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

mr. T.F.A.M. Hoogenboom,
voorzitter

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.